

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Христо Георгиев, преподавател в департамент „Национална и международна сигурност“ – Нов български университет

Област на висше образование: 9.Сигурност и отбрана

Професионално направление: 9.1.Национална сигурност

на представения дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен “доктор на науките ” на Тодор Коларов, редовен докторант в професионално направление 9.1. Национална сигурност в Нов български университет, департамент „Национална и международна сигурност“, ДП „Стратегии и политики ана сигурност“

на тема: „Сигурността в смесените договори на ЕС“

Актуалност и значимост на разработвания научен проблем.

Със заповед № № РД 38-35 от 17.01.2017 г. на Ректора на НБУ 3-РК-188/28.03.2018 г., на основание на Решение на АС 07/27.03.2018 г съм определен за член на научно жури по защитата на дисертационния труд на Тодор Панайотов Коларов, докторант на самостоятелна подготовка в професионално направление 9.1. Национална сигурност. Съгласно общото решение на научното жури следва да представя рецензия по откритата процедура.

Представеният за рецензиране монографичен труд „Сигурността в смесените договори на ЕС“ е сериозно постижение в научното развитие на доц. д-р Тодор Коларов като изследовател на правото на Европейския съюз. В същото време монографията е явление в научната ни литература, посветена на изследване на правната система на тази организация, поне по четири причини.

Първо, въпреки десетгодишнината на пълноправното ни членство в ЕС, ние все още мислим за тази организация и нейното право като за нещо външно, а в много

случаи и враждебно или наказващо за вътрешната и външна политика на страната ни. Това виждане на обществото се подхранва и от действащи политици, които нерядко използват фрази от рода на : “онези от Брюксел ни наказват“, „от Брюксел не ни разрешават“, и т.н. Тази вътрешна нагласа да не приемаме Европейския съюз като част от нас не стимулира интереса на обществото и научната общност към изследване на механизмите взаимодействие в институционалната и правна система на ЕС. Представеният дисертационен труд не робува на това разпространено мнение, срещашо се дори и в научните съчинения, и представя един обективен и професионален поглед и оценки върху тази важна и сложна материя.

Трето , като преподавател по проблемите на политиките на ЕС в сигурността и отбраната не мога да не отбележа и новаторството на представения монографичен труд, който е изследвал смесените договори на ЕС в контекста на важните и деликатни проблеми на границите на суверенитета на държавите, смесените договори и приложението на техното вътрешно право, смесените договори и общата външна политика на ЕС в сигурността и отбраната, човешката сигурност и други, свързани с външната политика и политиката на сигурност на държавите-членки . По мнението на рецензента те стават все по-актуални в светлината на неминуемите институционални реформи на ЕС, както и на водените преговори за излизането на Великобритания от ЕС.

Четвърто, все по-нарастващата роля на смесените договори, особено в такава чувствителна сфера, каквата е сигурността. Въпреки заявените от лидери на водещи за ЕС държави намерения за по-засилена политическа и военна интеграция, организацията сега се люшка между концепциите на федерализма и функционализма. Водените преговори и излизането на Великобритания от ЕС ще засилят ролята на смесените договори при уреждането на отношенията между двете страни по преговорите и може би ще създадат нов модел на уреждане на договорната основа на ЕС, особено в областта на сигурността и отбраната.

Точно формулирани цели и задачи на дисертацията. Самостоятелност на представения дисертационен труд.

Представеният дисертационен труд анализира несъмнено значими проблеми на правото на ЕС. В небогатата българска научна литература по проблемите на правото на ЕС дисертационният труд на доц. д-р Т.Коларов има новаторски характер. За това определено е допринесло и ясното формулиране на целите и

задачите на дисертационния труд, формулираните ограничения и избраната методология.

Дисертационният труд е разработен самостоятелно и не повтаря буквално темата и значителна част от съдържанието на труда, представен за придобиване на образователната и научна степен „доктор“. Рецензентът се запозна с успешно защитения дисертационен труд на тема “Съдебно сътрудничество между държавите-членки на Европейския съюз в борбата срещу международната организирана престъпност“ и не констатира повторение на темата и части от съдържанието на труда, представен за придобиване на образователната и научна степен „доктор“. Единствената констатация, която прави рецензентът в тази връзка, е постоянния научен интерес на докторанта към изследването на правото и институциите на ЕС.

Степен на познаване на състоянието на проблема и съответствие на използваната литература. Коректност при цитирането на представителен брой автори.

Научният анализ на такъв сложен изследователски проблем каквито са смесените договори, предполага детайлното познаване както на тяхната история и състоянието им към момента, така и достиженията на научните изследвания по този въпрос. Списъкът на използваната литература включва 169 литературни източника, от които 1 на руски език, 5 на български език и 163 на английски език демонстрира познаване в детайли на предмета на изследване и плеядата от европейски и американски изследователи, пряко или косвено анализирали обекта и предмета на дисертационното изследване. Към това следва да се добави и стриктното спазване на избрания международен стандарт на цитиране и ясното отграничаване на авторските от чуждите съждения и изводи.

Един прецизно изпълнен научен труд на границата на правото на ЕС и сигурността - така накратко бих характеризирал представения за защита дисертационен труд.

Съответствие на избраната методология и методика на изследване с поставената цел и задачи на дисертационния труд. Наличие на обоснован и разработен теоретичен модел на изследването.

Изследването на такъв значим за науката и практиката проблем предполага използването на широка гама от изследователски методи. Индуктивният и дедуктивният метод, анализът и синтезът, историческия и системния подход,

сравнителноправния подход са инструментите са използвани според поставените цели в цялата дисертация или отделни части от нея.

Към безспорните положителни страни на използваната методология следва да се добави и сполучливото композиционно изграждане на дисертационния труд, което съчетава в логическо единство факти, анализи, изводи и препоръки. Стилът на изложение е строго научен, но разбираем.

Характеристика на научните и научно-приложните приноси в дисертационния труд.

Научните приноси на докторанта могат да бъдат открити и в трите основни направления, изискуеми при оценката на дисертационен труд: новост в науката, обогатяване на съществуващи знания, приложение на научните постижения в практиката.

Като изразявам съгласие с изведените от докторанта приносни моменти, бих искал в обобщен вид да представя насоките, в които те се разкриват.

Сключването на международни договори, по които едновременно страни са ЕС или една или повече държави-членки има за цел постигане на резултати в различни области - такива в компетентността на ЕС, в компетентността на държавите членки или представляват области на споделена компетентност. Усложнената им конструкция с оглед на участващите страни представлява, по изрза на докторанта, едно „необходимо зло“. От една страна, това е случаят, когато сключването на договора като смесен е единственият начин той да бъде сключен (при съвместно съществуваща споделена компетентност). От друга страна това са случаите, в които е възможно технически да бъдат сключени два договора – един с ЕС и един с държави-членки. Както поставянето на темата, така и детайлния анализ на основанията и разновидностите на смесените договори са принос в българската научна литература.

Освен чисто юридическите съображения, съществуват и политически съображения, които налагат, договорите да бъдат подписвани и от държавите-членки. Това могат да бъдат съображения, касаещи външни за ЕС обстоятелства, но могат и да бъдат също така и обстоятелства, които произтичат от начина на функциониране на самия ЕС. Авторът е отграничил прилагането на политическите основания за смесен характер на договорите,

базирани на волята на държави-членки или на институцията и е възприел като водещи юридическите съображения, т.е. юридическия критерий, което е удачно, докато класификацията на политическите критерии за сключване на смесен договор не стъпва на сериозна научна основа. Наред с юридическите основания докторантът аналитично е погледнал и на политическите основания, налагащи разширяването на приложното поле на този тип договори, породени от все по-усложняващите се отношения вътре в ЕС. Съчетаването на юридическия с политическия подход с гледната точка на науката за сигурността, прави представения дисертационен труд оригинален и приносен.

Дисертационният труд осъществява подробна класификация на смесените договори, като отделя внимание на т.нар. „нов“ тип смесени договори, характерни след Договора от Лисабон, след като чл. 47 от Договора за създаване на ЕС постанови юридическата правосубектност на съюза. При тях част от договора попада в сферата на Общата външна политика и политика на сигурност (ОВППС). Предвидено е разграничение на този тип смесени договори и е отчетена тенденцията, която съществува, както в глобалния свят, така и в ЕК, сигурността да се възприема в по-широки граници и в нейната обвързаност с другите области на управление, в случая – с другите политики на ЕС. Самата концепция за „широката сигурност“ е слабо застъпвана както за изследователите, така и за практиците в сферата на сигурността и нейното популяризиране е достижение на докторанта.

Приносно значение има и изследването на проблемите, свързани с правната конструкция при преговорите и сключването на договора или договорите, касаещи напускането на ЕС от Обединеното кралство (Брекзит).

Въздействия на дисертационния труд върху външната среда.

Представеният списък на публикациите включва осем заглавия – монографичен труд, статии в специализирани научни списания и доклади на научни конференции. От списъка на представените публикации несъмнено най-голямо въздействие върху външната среда- както върху научната общност, така и върху хората от практиката , пряко ангажирана с политиката на РБ в структурите на ЕС , ще има публикуваният монографичен труд „Смесените договори на ЕС“. Мисля , че той ще бъде много полезен на българските политици и дипломати, ангажирани с преговорите по Брекзит

и предстоящите и очаквани реформи на ЕС Публикуваните статии в индексирани юридически списания „Европейски правен преглед“ и „Юридически свят“ засягат достатъчно значими проблеми на материята на смесените договори и биха предизвикали съдържателни научни дискусии.

Лични качества на автора

Познавам доц. Годор Коларов от неговото постъпване като редовен преподавател към деп. „Национална и международна сигурност“ и нося определена „вина“ за неговото привличане на постоянна работа в НБУ. Това време бе достатъчно доц. Т.Коларов да демонстрира не само отличните си делови качества като преподавател и изследовател, но и личните си качества като изключително етичен и добронамерен колега, винаги позитивен, с коректно и уважително отношение към колегите и студентите, с чувство на отговорност при изпълнение на всички поставени му задачи.

При постъпването на доц. Т.Коларов като преподавател през 2014 г. отправих препоръка към него да съчетае изключително добрата си юридическа подготвеност с анализа на проблемите на международната сигурност. Считам , че с настоящия дисертационен труд доц. Т.Коларов е изпълнил и тази препоръка.

Мнения, препоръки и бележки.

Предстоящите и неминуеми реформи в ЕС, оособено в политическата и военната сфера, излизането на Великобритания, все по-ясното противопоставяне между държавите от „стара“ и „нова“ Европа“ отварят сериозна изследователска ниша на изследването на бъдещите договори в областта на общата външна и военна политика на Съюза. Бих препоръчал на докторанта да посвети някои от своите бъдещи изследвания на състоянието и перспективите на развитие на договорната основа на политическото и военно сътрудничество на ЕС.

Заключение

Представеният за защита докторски труд има характера на завършено научно изследване с новаторски характер. С него докторантът убедително потвърждава още веднаж качествата си на учен-изследовател, който е решил на високо научно равнище значима изследователска задача. Получените научни резултати имат несъмнено приносен характер, което ми дава основание да считам, че

дисертационния труд отговаря на Закона за развитие на академичния състав и Правилника за неговото приложение.

Предвид на гореизложеното с пълна убеденост изразявам напълно положителна оценка на представения от доц. д-р Тодор Панайотов Коларов дисертационен труд **„Сигурността в смесените договори на ЕС“** и препоръчвам на уважаемото научно жури да присъди на кандидата образователната и научна степен **„доктор на науките“**.

28. 05.2018 г.

Рецензент:

/проф. д-р Христо Георгиев/